

SŁOWA KLUCZOWE: święta, mapa, skala

AUTOR ZAJĘĆ: Jakub Sypniewski

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA geografii, II etap edukacyjny, klasy V-VIII

TEMAT: Republika Choinkowa.

CEL OGÓLNY: Utrwalenie umiejętności posługiwania się mapą i skalą.

CELE SZCZEGÓŁOWE. Po zajęciach uczestnik:

- Wyznacza trasę na mapie na podstawie analizy tekstu.
- Dokonuje pomiaru odległości na mapie.
- Oblicza długość rzeczywistą na podstawie skali mapy.
- Interpretuje mapę poziomicową.
- Projektuje trasę na mapie zgodnie z wyznaczonymi kryteriami.

KRYTERIA SUKCESU:

- Wyznaczasz na mapie, przy pomocy sznurka, trasę przelotu sań Św. Mikołaja.
- Mierzysz długość przebytej trasy (długość sznurka).
- Obliczasz (korzystając ze skali liniowej lub liczbowej) rzeczywistą odległość przemierzoną przez elfy.
- Rozpoznajesz na mapie wypukłe i wklęsłe formy terenu.
- Wyznaczasz trasę przelotu sań zgodnie z kryteriami.

FORMY I METODY PRACY:

- Praca z mapą, pomiar, obliczanie długości rzeczywistej na podstawie skali mapy, analiza tekstu, pogadanka, praca w parach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Kartonowa podkładka z mapą krajobrazową (instrukcja wykonania podkładki znajduje się w **komentarzu metodycznym**), nazwy czterech obiektów z mapy przyklejone na rzepy, mapa poziomicowa Republiki Choinkowej, kryteria wyznaczania trasy przelotu sań (Załącznik 4), sznurek, przybory do pisania, linijka, prezentacja multimedialna (fakultatywnie).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. Wprowadzenie

1. Po przeprowadzeniu czynności organizacyjno-porządkowych nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji.
2. Nauczyciel przekazuje uczniom kartonowe podkładki z mapą krajobrazową. Następuje omówienie mapy – uczniowie korzystając z legendy rozpoznają obiekty przedstawione w jej treści. Nauczyciel w formie pogadanki przypomina podstawowe elementy mapy.

II. Rozwinięcie

3. Nauczyciel informuje uczniów, że za chwilę odczytana zostanie historia zeszłorocznego przebiegu trasy przelotu elfów w saniach, którzy rozdawali prezenty w sześciu miejscowościach Republiki Choinkowej. Zadaniem uczniów będzie wyznaczenie tej trasy przy pomocy sznurka, który będą przeciągać między kolejnymi miastami. Nauczyciel zwraca uwagę uczniów, że sznurek może przejść przez koralik (miasto) dopiero wtedy, kiedy w tekście padnie jego nazwa. Przed odczytaniem tekstu uczniowie rozpoznają charakterystyczne kształty miast (terenów zabudowanych), widoczne na mapie.
4. Nauczyciel przystępuje do odczytywania opowieści. Może także skorzystać z przygotowanych slajdów, dzięki czemu uczniowie będą widzieć tekst kolejnych zwrotek.

W Krainie Leśnej Elfy co roku,
Przywoziły prezenty, gdy późno było już po zmroku.
Wielkiej uwagi do niej nie przywiązywały,
Bo pojedyncze miasta się tam znajdowały.

W drodze między nimi głupoty wyprawiały:
Tańczyły, kłóciły się i kawały opowiadały.
Zeszłoroczny przelot zanotował GPS,
Sami sprawdźcie, czy miał on sens.

Do Krainy wleciały od strony Bombkowa Dużego –
Jeziora na południowym-wschodzie położonego.
Okoliczne mieszkanki to anielice,
Lecz czasami wychodzą z nich małe diabllice.

Gdy wszystkie prezenty przez komin wrzuciły,
Nad stokiem narciarskim się przemieściły.
Po prawej minęły Czubek Długi,
Z którego dobrze widać narciarzy i śnieżne pługi.

Trafiły potem do Śnieżynkowa Wielkiego,
miasta w produkcji bombek prym wiodącego.
Tam niemiłosiernie się rozhasały:
„Dajcie mleka i pierników!” – do wszystkich wołały.

W Gwiazdkowie postój dłuższy zrobiły.
A gdy najadły się ciastek i mleka popiły,
chórem zawołały: „Czas zrobić psikusa!
Wsiadamy do sań i robimy wielkiego susa!”

Gdy skok magicznymi saniami wykonały,
w trymiga trzykrotnie rzekę Saneczkową pokonały.
Znalazły się w mieście najdalej na zachód wysuniętym,

by tam rozdać dzieciakom słodczyce i prezenty.

Czapków – bo tak zowią tę zachodnią miejscinę,
niezbyt chciał przyjąć elfy w gościnę...

Toteż, gdy tylko podarki rozdały,
dalszą podróż saniami zaplanowały.

Elfy minęły po prawej Saunę Lapońską
(jak mawiają na gorące źródła – nieco bardziej swojsko),
do Laskowic wleciały przed północą chwilę,
i zrobiły sobie przerwę – rozpały grille.

I już chciały na ruszt wrzucać kolorowe pianki,
gdy w ostatnim momencie zobaczyły... bałwanki!
Tak! To mieszkańcy miasta na południu kraju –
dumni i waleczni! Elfy zdążyły krzyknąć „Baju, baju!”
i do sań wskoczyły, jak miały w zwyczaju.

Z południa na północ znowu wyruszyły
znów rzekę Saneczkową dwukrotnie przekroczyły,
by w północno-zachodnim odległym terytorium,
trafić do Gwiazdnika, czyli miasta-sanatorium.

Powietrze tutaj rześkie, wiatry często wieją,
turyści cały rok tutaj, bawią i się śmieją!
Knajpy, dancingi i sanatoria z grotami solnymi,
a tuż obok Bombkowo Małe z wodami leczniczymi.

Wpadły elfy w popłoch! Tylu ludzi w nocy jeszcze nie widziały!
Patrzyły i patrzyły, swoje pyszczki rozdziawiały,
gdy w końcu jeden turysta – Benedykt z Czapkowa
już chciał krzyknąć do ludzi: „To zgraja elfowa!”

Lecz nie zdążył, bo elfik ze świątecznej procy strzelił
i bum! Benedykta jakby kto w łeb zdzielił...
Nic nie pamięta: kto? co? gdzie? jak i komu?
A elfy w dalszą drogę wyruszyły po kryjomu...

Poroże Renów – to ostatni punkt ich długiej podróży.
By tam dotrzeć, skok saniami zrobiły (niezbyt duży).
I wylądowały w Porożu – w samym centrum miejscowości
a tam... już czekał na nie Gwiazdor z różgą bez litości!

5. Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy. Nauczyciel może skorygować odpowiedzi uczniów wyświetlając na prezentacji rzeczywistą trasę przelotu sań (Rys. 4).
6. Uczniowie mierzą linijką długość sznurka (czyli trasę lotu sań). W tym celu zaznaczają na sznurku (pisakiem) koniec trasy, wyciągają go z koralików i dokonują pomiaru.
7. Uczniowie obliczają długość trasy korzystając ze skali mapy umieszczonej w legendzie.
8. Nauczyciel pyta kolejne pary uczniowskie o wyniki obliczeń i omawia wykorzystanie skali liczbowej i liniowej do obliczenia długości trasy.
9. Nauczyciel wyjaśnia, że gniew Gwiazdora (z końca historii opowieści) związany jest z nieekonomicznym przelotem elfów i nakładaniem przez nie drogi. W związku z powyższym, w tym roku Gwiazdor osobiście dostarczy prezenty w Republice Choinkowej wraz z grupą najstarszych elfów. Nauczyciel prosi o wytyczenie przez uczniów nowej, najkrótszej możliwej trasy obejmującej wszystkie sześć miejscowości.
10. Uczniowie powtarzają pomiary nowej trasy i podają wyniki (w km).
11. Nauczyciel rozdaje uczniom mapy poziomicowe Republiki Choinkowej. Uczniowie nazywają widoczne formy ukształtowania terenu oraz widoczne elementy krajobrazu.
12. Nauczyciel prezentuje uczniom kryteria (Załącznik 4), które musi spełnić planowany przelot sań (poza tym, że ma być najkrótszą z możliwych tras). Uczniowie projektują trasę przelotu na mapie poziomicowej. Nauczyciel zachęca uczniów do pisania po mapie – wyznaczania obszarów, nad którymi sanie nie powinny lecieć i tych, gdzie muszą się koniecznie znaleźć.

III. Podsumowanie, ewaluacja

13. Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy i obliczenia jej długości. Na tej podstawie uczniowie wyłaniają propozycję, która spełnia wszystkie kryteria i będzie najkrótsza.
14. Chętni uczniowie mogą pokolorować mapę zgodnie ze skalą barw stosowaną na mapach hipsometrycznych.
15. Nauczyciel dziękuje uczniom za pracę, której wyniki przyczynią się do optymalizacji czasu dostarczania świątecznych prezentów 😊

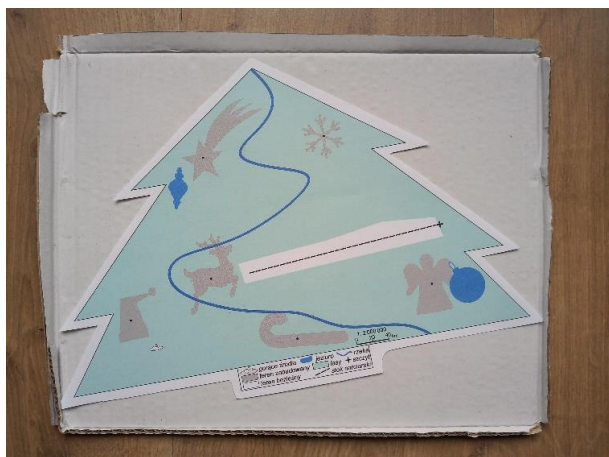
KOMENTARZ METODYCZNY:

Propozycja świątecznej lekcji możliwej do przeprowadzenia na lekcjach geografii w klasach V-VIII stanowi powtórzenie i utrwalenie podstawowej wiedzy i umiejętności geograficznych uczniów szkoły podstawowej. Do wspomnianych umiejętności zaliczyć należy przede wszystkim posługiwanie się mapą, skalą oraz legendą.

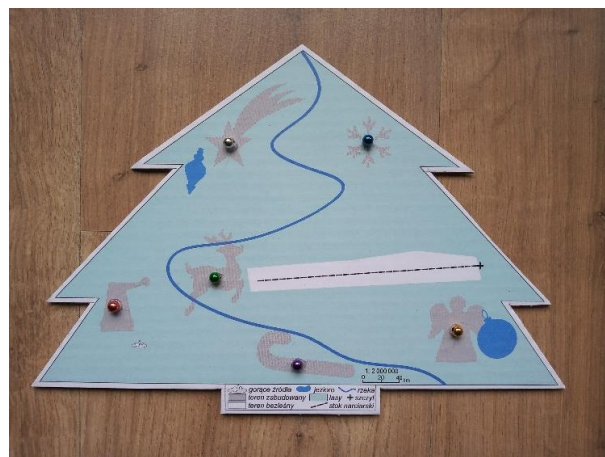
Instrukcja przygotowania podkładki z mapą (jedna podkładka dedykowana jest do pracy w parze).

Potrzebne materiały: karton, kolorowa mapa (Załącznik 1), 6 sztuk koralików dowolnego koloru, klej na gorąco, klej w szyfcie, nożyk tapicerski i linijka lub nożyczki, rzepy (4 sztuki o średnicy 1 cm), mapa poziomicowa (Załącznik 2), kartki z podpisami obiektów geograficznych (Załącznik 3).

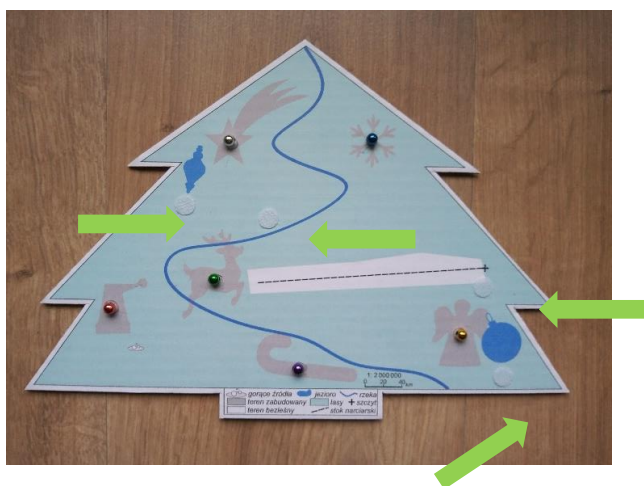
1. Przyklej wydrukowaną mapę (Załącznik 1) na karton (Rys. 1).
2. Po wyschnięciu wytnij mapę przy pomocy nożyka tapicerskiego i linijki.
3. W miejsca oznaczone małymi, czarnymi kropkami przyklej koraliki przez które uczniowie będą przeciągać sznurek (z dziurką na wylot) – będą symbolizowały miasta (Rys. 2).
4. Przyklej rzepy (ostrą stroną) w wyznaczonych miejscach (Rys. 3). Drugą część rzepów podklej wycięte wcześniej nazwy obiektów geograficznych (Załącznik 3).

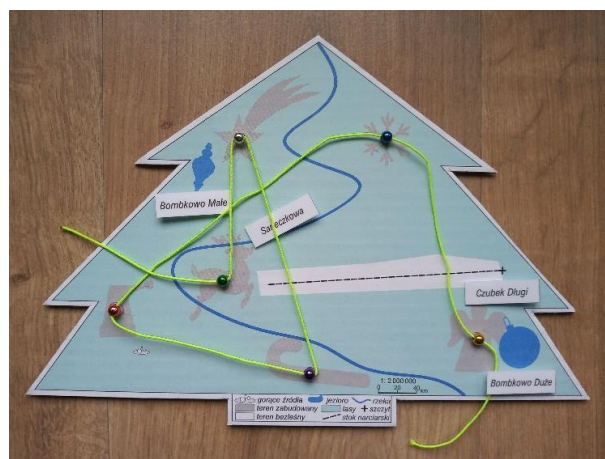
Rys.1

Rys. 2

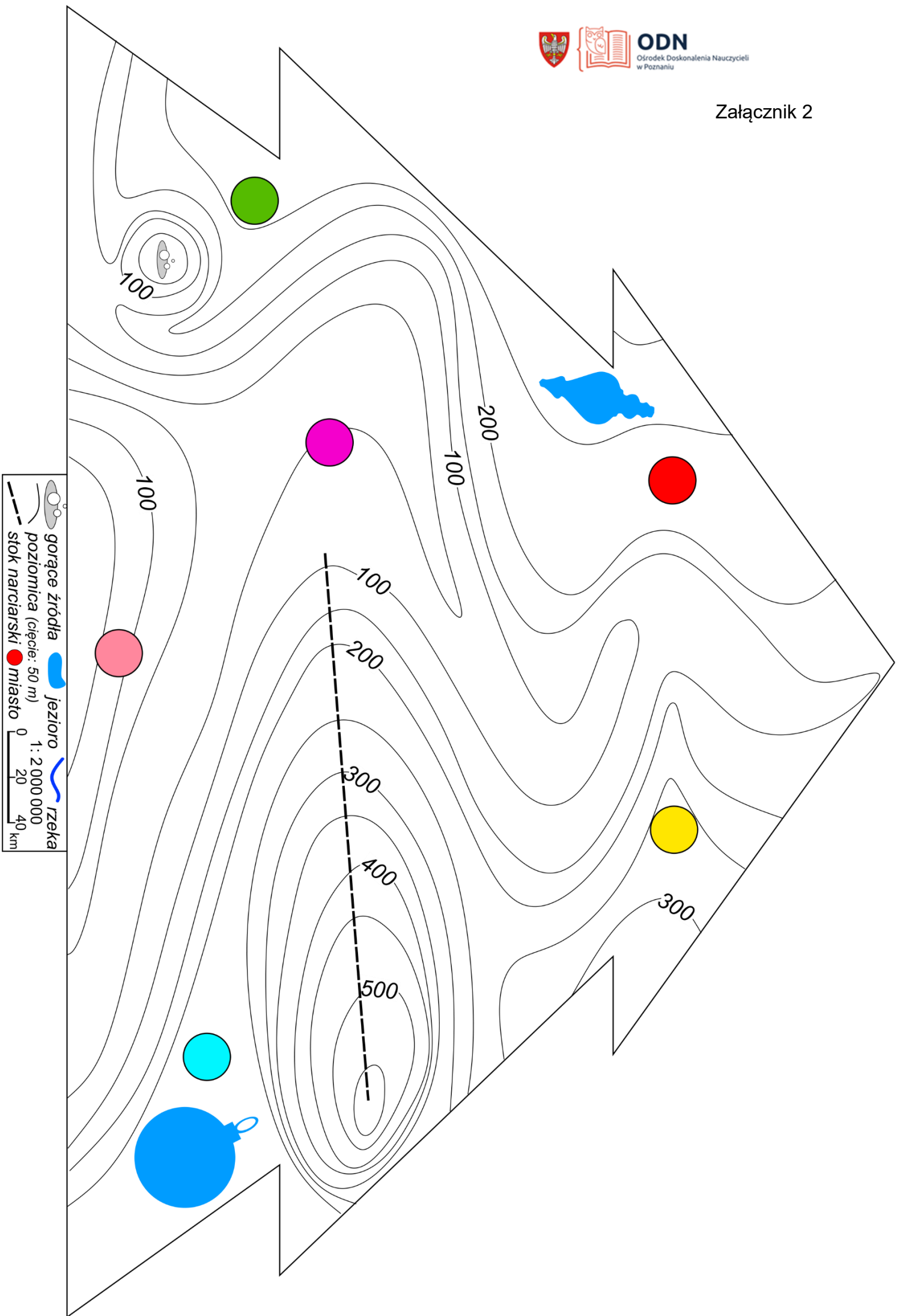
Rys.3

Rys. 4

WIZYTÓWKA

Jakub Sypniewski - nauczyciel geografii i przyrody w Szkole Podstawowej nr 83 „Łejery” im. Emilii Waśniowskiej w Poznaniu, doktorant Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pełni funkcję doradcy metodycznego nauczycieli geografii szkół podstawowych Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, gdzie prowadzi sieć współpracy nauczycieli „Pog(e)damy”. Jest ekspertem metody IBSE (nauczania przez naukowe dociekanie). Współpracuje z wydawnictwami edukacyjnymi MAC Edukacja, Demart oraz Learnetic. Jest współautorem podręcznika do klasy VIII z geografii oraz zeszytów ćwiczeń i przewodników metodycznych dla nauczycieli.

Załącznik 3

<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Saneczkowa</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Duże</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Małe</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Czubek Długi</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Saneczkowa</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Duże</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Małe</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Czubek Długi</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Saneczkowa</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Duże</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Małe</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Czubek Długi</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Saneczkowa</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Duże</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Bombkowo Małe</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	<i>Czubek Długi</i>
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	
<i>Saneczkowa</i>	<i>Bombkowo Duże</i>	<i>Bombkowo Małe</i>	<i>Czubek Długi</i>	

Zaproponujcie nową, oszczędzającą czas i paliwo dla sań, tegoroczną trasę przelotu po wszystkich miastach Leśnej Krainy.

Uwzględnijcie poniższe kryteria:

1. Elfy, które biorą udział w tegorocznej wyprawie, mają lęk wysokości – preferują loty nad nizinami.
2. Renifery potrzebują dwóch postojów, żeby się napić wody.
3. W czasie wyprawy Święty Mikołaj musi wykąpać się w Saunie Lapońskiej.

Zaproponujcie nową, oszczędzającą czas i paliwo dla sań, tegoroczną trasę przelotu po wszystkich miastach Leśnej Krainy.

Uwzględnijcie poniższe kryteria:

1. Elfy, które biorą udział w tegorocznej wyprawie, mają lęk wysokości – preferują loty nad nizinami.
2. Renifery potrzebują dwóch postojów, żeby się napić wody.
3. W czasie wyprawy Święty Mikołaj musi wykąpać się w Saunie Lapońskiej.

Zaproponujcie nową, oszczędzającą czas i paliwo dla sań, tegoroczną trasę przelotu po wszystkich miastach Leśnej Krainy.

Uwzględnijcie poniższe kryteria:

1. Elfy, które biorą udział w tegorocznej wyprawie, mają lęk wysokości – preferują loty nad nizinami.
2. Renifery potrzebują dwóch postojów, żeby się napić wody.
3. W czasie wyprawy Święty Mikołaj musi wykąpać się w Saunie Lapońskiej.